

BUITEN

19^e JAARGANG N°. 22.

ZATERDAG 30 MEI 1925.

DE APACHE TRAIL IN DEN STAAT ARIZONA.
PALM CANYON.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

ADIOS, MANUEL, DOOR ZANE GREY (2)	BLZ. 254
DE APACHE TRAIL IN DEN STAAT ARIZONA, DOOR F. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 253, 256—259
EEN FERMILIE VISITE, DOOR M. V. KAMPEN	BLZ. 257
HISTORISCH ROMMELKRUID	„ 260
DE TEXELSCH PINKSTERBRUID, DOOR SARA VAN ZUIDEN, GEÏLLUSTREERD	„ 260
ONTVANGEN BOEKEN	„ 260
TOM DE AIREDALE-TERRIER IN ZIJNE VERMOMMIN- GEN, GEÏLLUSTREERD	„ 261
VAN EEN DOODE PLANT EN DOODE GEBRUIKEN, DOOR C. VAN WEELE	„ 261
DE VOORJAARSBLOEMENTENTOONSTELLING TE HEEM- STEDE, DOOR I. JOH. W. DE VRIES, GEÏLL. BLZ. 262—263	
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCH DOOR CHR. G. D. ROBERTS (4)	BLZ. 262
VOORJAARSSORM, ILLUSTRATIE	„ 264
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

ADIOS, MANUEL.

2) door ZANE GREY.

WELK een licht bliksemde uit de oogen van zijn partner! Manuel zag niet gauw iets bijzonders in menschen. Maar dit trok zijn aandacht op den vreemdsten metgezel, met wien hij ooit had gereisd.

Señor was buitengewoon sterk en absoluut onvermoeibaar; een duivel als hij aan het werk was. Hij gaf niet om zwoegen, of om de vliegen, of om de muskieten, of om de hitte; niets kon hem schelen, behalve stil zitten. Señor treuzelde nooit, trachtte nooit minder werk te doen dan zijn deel was; stal nooit een grooter gedeelte van het voedsel dan hem toekwam, iets dat zeer opmerkelijk was in den partner van een rubber-jager.

Manuel doorleefde aldus verschillende perioden van oplettendheid; van een vaag gevoel van belangstelling tot respect en bewondering — gevoelens, die lang in hem gesluimerd hadden. Het resultaat was dat hij verdiept bleef in heimelijke studie van zijn vreemden kameraad.

Señor at weinig en scheen dat met opzet te doen. Hij sloop slechts eenige uren per dag en zijn sluimering was rusteloos, afgebroken door woelen en mompelen. Soms ontwaakte Manuel en zag hem dan in de kano of langs den zandigen oever heen en weer loopen. Gedurende de heete uren van hun arbeid, boog hij zijn breede schouders over den boom, nat van zweet. Hij zocht letterlijk de marteling van de zon en de vliegen. Zijn blank gezicht dat Manuel had vergeleken bij dat van een vrouw, was rood verbrand en zwart verbeter en vol bloedstrep.

Toen Manuel hem zei het geweer te nemen en op wilde vogels te schieten, greep hij instinctmatig ernaar als een man, die aan sport gewend was en toen trok hij zich terug en liet zijn makker schieten.

Hij sloeg nooit naar een van de duizenden slangen of naar

een van de miljoenen vliegen of doodde een van de biljoenen muskieten.

Als Manuel Señor iets toeriep, zooals vaak noodig was bij het sturen van de kano, dan schrikte hij alsof hij uit diep gepeins werd gewekt. Dan werkte hij als een paard, zoodat het Manuel begon te hinderen zelf het kleinste deel van den arbeid te doen. Langzaam begreep hij Señors vuur, de brandende macht, die hem voortjoeg; de ontzagelijke kracht, die hem doelloos voortdreef.

Jarenlang had Manuel in wilde plaatsen rondgezworven en daar de mannen, met wie hij in aanraking kwam, wreed en ruw waren, waren ook zijn slechtste eigenschappen naar dezelfde verhouding ontwikkeld. Maar in de tegenwoordigheid van dezen man met de omfloerste oogen voelde Manuel de strooming van oude krachten, vage schaduwen van oude herinneringen, de pijnlijke herleving van gestorven goedheid, het ontstaan van het spook van datgene wat eens het beste in hem was geweest.

De dagen verlieten en de Pachitea werd smaller en de groene kleur van het water kreeg een blauwe tint.

„Aha!” riep Manuel. „De Palcazu is blauw. Wij moeten dicht bij de monding zijn.”

Boven het zoemen der vliegen klonk een gerommel, als een zacht donderen, slechts een lang, eindeloos gebrul. Het was het loeien van watervallen. De mannen leunden op hun boomen en liepen de lengte van de kano af, gleden voortdurend stroom-op, langs de slangachtige bochten. Het gerommel daalde en steeg, en toen — terwijl zij een bocht maakten, klonk het eensklaps als een gedonder in hun ooren. De Palcazu vereenigde zich met de grootere rivier door om een rotsachtig eiland heen te draaien. Aan de andere zijde verscheen een lange helling van prachtig blauw-groen water, dat glansde als geschilderd glas.

Manuel boemde zoover mogelijk langs den linker oever op, toen sprong hij uit de boot en waadde naar den boeg. Señor liep naar den achtersteven en zoo duwden en trokken zij tegen den stroom op. Deze was niet diep, maar zoo snel, dat het ze slechts met groote moeite gelukte langzaam vooruit te komen, terwijl het water in een dun laagje de lichamen der reizigers bedekte. Voet voor voet stegen zij den waterval op tot zij dezen te boven gekomen waren en de kano aan een rotsachtigen oever konden vastmeeren.

„Water van de Andes!” riep Manuel uit. „Ik heb in jaren niet zulk water gevoeld. Een leelijke plaats hier om een kano vol rubber er overheen te brengen.”

„Het zal een aardige sport voor je zijn, langs die watervallen naar beneden te glijden”, zei Señor.

„Wij komen nu in het gebied der Castribos. Wij moeten van nu af visch eten — het schieten is nu gedaan.”

De oever was dicht met riet begroeid; boschjes van witte sitekas leidden naar het donkere woud, waar reusachtige capirona-boomen stonden, wier kale, roode stammen afstaken tegen het omringende groen; terwijl daarachter dicht begroeide heuvels oprezen, heel in de verte uitlopend in purperen vaagheid van bergen en wolken.

„Hier is cowcha, maar niet genoeg”, zei Manuel.

Zij bleven, als gewoonlijk, gedurende de gloeiend heete middaguren rusten en trokken daarna de Palcazu op. Een tropisch landschap strekte zich vóór hen uit. Het blauwe water werkaatste de blauwe lucht en de witte wolken en de afhangende wijnranken en de scheefstaande met orchideeën en slingerplanten bedekte boomen. Groene papegaaien hingen onderste boven aan de takken en voedden zich met zaden; fel-gekleurde maco's vlogen over hun hoofden; reigers in verschillende kleuren stegen lui omhoog bij het naderen van de kano.

De kalme oppervlakte der rivier maakte plaats voor een opeenvolging van versnellingen, waar de mannen doorheen moesten varen. Een geweldige regen voegde zich bij den heftigen tegenstroom om hen in hun voortgang te belemmeren. Zij moesten hun voedselvoorraden beschermen met palmbladeren; van tijd tot tijd ophouden ten einde de kano leeg te hoozen; soms vormde de regen een ondoorzichtigen sluier. Daarna verdwenen de wolken en scheen de zon heet neer.

De rotsen waren met een zoo glibberigen modder bedekt, dat het onmogelijk was vasten voet te krijgen.

Het loopen in het water viel Manuel moeilijk, en Señor, die zulk loopen heelemaal niet gewend was, gleed vaak uit en viel voorover. De lucht was vochtig en zwaar, moeilijk in te ademen; de boomen rookten en de rivier dampte.

Weer een helling, een stroomversnelling, steil als een heuvel; het eischte de grootste omzichtigheid en de uiterste krachtsinspanning van de reizigers deze te boven te komen. Maar het gelukte ze, en toen ze den top bereikt hadden, rustten ze een oogenblik en keken nog eens naar beneden.

„Wat 'n leuke sport zal 't voor je zijn je hieraf te laten glijden”, riep Señor uit; daarbij lachte hij voor de eerste maal; niet vroolijk, veeleer met een geluid, waaruit jaloersheid sprak.

Manuel keek hem onderzoekend aan van onder zijn dikke wenkbrauwen. Dat was de tweede keer, dat Señor van de terugreis had gesproken. Manuel's gescherpt denkvermogen vermoedde daar een verborgen beteekenis in — het bewustzijn van Señor dat er voor hem geen terugreis zou komen. Dat idee zette zich in Manuel's geest vast en liet hem niet meer los. Niettegenstaande zijn ruwen en spotzieken aard, was er iets dat hem het spreken belette; hij vroeg het zichzelf en hij wist het antwoord. Señor was ook een dier menschen die doordrongen tot de onbekende binnenlanden van een onontgonnen landstreek ten einde geen spoor achter te laten. Zulke zwervers waren Manuel van ouds bekend. Hij had ze ontmoet op hun tochten naar de zee en naar woeste streken; en hij wist dat er redenen hadden bestaan waarom zij de genoegens van het huiselijk leven, de verblijfplaatsen der menschen en de liefde der vrouwen waren ontlopen.

Velen die als wrakken met iederen stroom werden meegevoerd, waren eens statige schepen geweest; anderen, die door de wildernis zwierven, hadden vroeger als vrije mannen over zonnige wegen geloopt.

„Weer een man wiens leven vernietigd is”, mompelde Manuel tot zichzelf. „Hij gaat zich verbergen. Na een tijdje zal hij uit de jungle te voorschijn komen en worden als al de anderen — als ikzelf!”

Maar Manuel's geest werkte anders dan te voren; niettegenstaande de bitterheid die uit zijn woorden sprak, kon hij een gevoel van sympathie niet onderdrukken, dat hij in langen tijd niet meer gekend had.

Terwijl hij op een vooruitstekende landtong het kamp opsloeg, worstelde hij met zijn nieuwe gedachten en vergat daardoor de muskieten en de mieren te vervloeken.

Tegen den tijd dat de mannen hun maaltijd beëindigd hadden, ging de schemering over in duisternis. Door de herhaalde stroomversnellingen was het ze niet langer mogelijk 's nachts te reizen. Manuel sluimerde boven het eene rookerige vuur en Señor zat bij het andere. Na zonsondergang was er eigenlijk nooit echte stilte in de jungle. Maar op dat uur was het opmerkelijk rustig. De tijd verliep en ging over in de somberheid van een eenzamen nacht in de wildernis. De verlatenheid van deze plaats scheen te spreken uit de zwoele lucht, uit de glanzende mist die boven de rivier hing, uit de bewegelijke schaduwen onder de zwarte boomen, uit den geur van verrottende planten.

Manuel's hoofd viel op zijn borst en schudde heen en weer. Plotseling hief Señor het hoofd op alsof hij verschrikt was.

„Luister!” fluisterde hij en tikte zijn makker op den arm. Zoo luisterden zij in het halfduister. Señor lichtte zijn hoofd zenuwachtig op.

„Daar! Hoor je 't?” fluisterde hij. „Wat op aarde — of in de hel — wat is het?”

„Ik hoor niets”, antwoordde Manuel.

Señor ging rechtop staan en balde zijn vuisten.

„Als dat verbeelding was — dan —” Hij bromde iets inwendig. Plotseling boog hij zich voorover als iemand, die met de uiterste inspanning luistert. „Weer! Hoor maar! Luister!”

Uit de spookachtige duisternis klonk een zachte, droeve klagende toon, daarna een tweede, iets zachter, nog zoeter en ten slotte heel zwak een derde.

„Ik hoor niets”, zei Manuel. Dezen keer loog hij bewust, gedreven door nieuwsgierigheid en een kracht, die hij zelf niet begreep.

„Nee! Ben je daar zeker van?” vroeg Señor met heesche stem. Hij legde een bevende hand op Manuel's schouder. „Hoorde je niet een kreet — als — als —” Hij zweeg plotseling. „Misschien verbeeldde ik mij slechts iets te hooren — dat gebeurt mij wel meer.”

Hij pookte het kampvuur op en voedde het met droge takken. Blijkbaar verlangde hij naar licht. Een kleine vlam sprong op, die het omringende duister donkerder deed schijnen. Een vampier vloog in den lichtcirkel. Manuel bespiedde zijn

metgezel, bestudeerde zijn gelaat, dat nog blank scheen niettegenstaande de gezwollen vliegenbulten en het geblakerde van de zon, en verbaasde zich om hetgeen hij daarop zag. Wat had Señor zich verbeeld te hebben gehoord?

Weer die klagende toon! Helderder dan de helderste klok, treffender dan de treurigste muziek klonk de opeenvolging van melancholische, uitstervende tonen, lang en droef gerekt, de laatste noot langzaam wegstervend, terwijl nog lang daarna zijn geluid als een schim door de lucht scheen te zweven. Een vrouw, in weemoed stervend en verheugd dit leven te verlaten, niet tengevolge van ziekte of geweld, maar van onuitsprekelijk verdriet, had dien laatsten toon kunnen uitstooten bij den laatsten klopp van een gebroken hart.

Señor greep Manuel's arm vast.

„Je hebt dat gehoord — heb je het gehoord? Spreek!”

„O, bedoelde je dat? Zeker heb ik het gehoord,” antwoordde Manuel. „Dat is niet anders dan de *Perde-alma*.”

„*Perde-alma?*” herhaalde Señor.

„Vogel der Verloren Zielen. Klonk als een vrouw, niet waar? Wij, rubber-zoekers, hooren zijn lied wel graag. De Indianen gelooven, dat hij slechts zingt als de dood nabij is. Maar dat is dwaasheid. Want voorbij de Pachitea is leven en dood hetzelfde. Hier is het leven en een stap verder is de dood! *Perde-alma* zingt zelden. Ik ben jaren lang op de rivier geweest, voor ik hem gehoord heb.”

„Vogel der Verloren Zielen! Een vogel! Manuel, ik had niet gedacht, dat dit geluid door een levend wezen was voortgebracht.”

Meer zei hij niet, maar hij liep heen en weer in het stervende kampvuurlicht, ongevoelig voor den zwerm van muskieten, die neerstreek op zijn onbeschermd hoofd.

Manuel dacht over het gebeurde na, tot zijn slaperige hersens weigerden verder te denken. In den nacht werd hij wakker en voelde aan den toestand van zijn niet-uitgerust lichaam, dat hij niet lang geslapen had. Hij was gewekt doordat zijn makker in zijn onrustigen slaap gepraat had.

„Verloren ziel — zwerfend — om nimmer weer te keeren! Ja! Ja! Maar o! Laat mij vergeten! Haar gelaat! Haar stem! Zou ik ze hebben kunnen vergeten, als ik haar gedood had? Voortgedreven — steeds voortgedreven — en nooit te vinden — nooit —”

Zoo riep Señor luid uit, of mompelde zachtjes en bromde onsamenhangende woorden, tot hij tenslotte, toen de zwarte nacht langzamerhand grijs werd, stil bleef liggen.

„Een vrouw!” dacht Manuel. „Dus een vrouw heeft hem over den oceaan naar de Palcazu gedreven. Gedreven — gedreven! Wat zijn mannen toch gek!”

Señor had zijn wereld den rug toegekeerd, om zich te laten opnemen in den dwalenden stroom van zwervers, die geen vasten weg volgen en nooit rust vinden, om vergeten te worden, om te eindigen in slechtheid en te sterven in eenzaamheid — ter wille van een vrouw.

In de duisternis van dit Peruviaansche woud lag Señor te midden van kruipend ongedierte onbewust te babbelen van een vrouw. De nacht sprak luide de gedachten uit, die tijdens den dag diep in het verborgene lagen. Señor had den blik van den zeeman, de houding van den soldaat; hij was niet teruggedeinsd voor het afmattende zwoegen, de tot waanzin drijvende insecten, de hitte die het bloed doet koken; hij was zoowel sterk als dapper, toch was hij zoo vervuld van het beeld van een vrouw, dat hij beefde toen hij zich verbeeldde de stem van de schim zijner liefde te hooren in den klagenden zang van een vogel der wildernis. Die toon was de echo van het verdriet dat hem nooit verliet. Het geheim van Señor was een vrouw.

Thans begreep Manuel, waarom hij zich onverklaarbaar tot dien man aangetrokken had gevoeld. Uit zijn eigen doode jaren was een schim opgerezen. Zij rolde voor Manuel den tijd terug, haalde uit de diepten een verzonken herinnering, die — als een lang verdrongen klok, de gedempte muziek uit het verleden deed klinken.

Uit de grijze duisternis der jungle zweefde de schim van een vrouw, die hij lang geleden bemind had. Zij bracht in zijn herinnering het zonnige Spanje — een begroeiden heuvel met uitzicht op de blauwe baai — de liefde — een tehuis — donkere, alles meeslepende stormen. Duidelijk zag hij die beelden met zijn geestesoog. Zoo was na vele jaren van vergetelheid Manuel's spook van leven en liefde tot hem weergekeerd. Het was herboren in het lijden van zijn makker.

(Wordt vervolgd).

DE APACHE TRAIL. BIJ DEN ROOSEVELT-STUWDAM.

DE APACHE TRAIL IN DEN STAAT ARIZONA.

HET woestijnlandschap van de Amerikaansche Staten New-Mexico en Arizona verkrijgt eerst in de laatste jaren meer bekendheid. Niet alleen, dat men de eigenaardige, woeste schoonheid der natuur meer leert waardeeren, doch ook de vele opgravingen in het Zuid-Westelijk gedeelte der Unie hebben de aandacht gevestigd op een land, hetwelk reeds in overoude tijden bewoond moet zijn geweest. Arizona is wel bijzonder rijk aan natuurschoon. De Grand Canyon van de Colorado-rivier werd in dit tijdschrift reeds beschreven, evenals het Versteende Woud. Doch Arizona biedt nog meer: behalve de verschillende National Parks vindt men er den Heirweg der Apachen, de Apache Trail, welke midden door een grootsche woestijnnatuur loopt en waarvan wij thans het een en ander zullen vertellen. De hoofdlijn van de Southern Pacific Spoorweg Maatschappij (welke onderneming tot een der groote Amerikaansche spoorwegstelsels gerekend wordt) loopt van New-Orleans aan de Golf van Mexico naar Los Angeles en San Francisco in Californië. De spoorweg doorsnijdt op deze route ook den staat Arizona. In plaats van de geheele reis per spoor te maken kan men bij het plaatsje Bowie de hoofdlijn verlaten en tot Globe sporen, alwaar de autotocht over den wonderschoonen Heirweg der Apachen begint. Tot de stad Phoenix reist men nu per auto; van hier af bereikt men per spoor spoedig weer de hoofdlijn. De Apache Trail voert ons door een streek, rijk aan overblijfselen der Indiaansche beschaving; rotswoningen vindt men er vele, evenals geheimzinnige, hoog op de bergen gelegen ruïnes. De weg is 200 K.M. lang en voert langs het Roosevelt Lake waarop wij nader terug zullen komen. De Apache Trail doorsnijdt een kleurrijk berglandschap, hetwelk velerlei schoonheden openbaart, welks kronkelende kloven door het water in torenhooge rotsen zijn uitgeslepen, waar peillooze afgronden gapen naast den heirweg, doch waar bovenal alles spreekt van den ontzaggelijken, niet te benaderen ouderdom der aardsche natuur. Reusachtige bergplateaux, tooverachtige tuinen van verwrongen cactus-planten, grillig gevormde heuvelen, even vreemd als de bergen op de maan, rotswoningen van prae-historische volkeren, de spiegel-gladde wateren van het Roosevelt-Lake; de Roosevelt-stuwdam en de vruchtbare landouwen van de Salt River Valley; dat alles zullen wij aan ons geestesoog zien voorbijtrekken als een reeks van vormen, welker uitsluitend doel het is, de absolute en ongeschapen Schoonheid op aarde te belichamen. De geschiedenis van deze streek is rijk aan romantische gebeurtenissen. Vóór de schemering van de geschiedenis aanbrak, trokken de mysterieuze rotsbewoners door de kloven en over de bergen. Nog heden ten dage hangen de ruïnes van hun fort-woningen als zwaluwnesten in de nissen der rotsen.

Eeuwen later kwamen de eerste blanken — de „conquistadores” van Vasquez de Coronado, op zoek naar de legendarische Zeven Steden van Cibola, met hun schatten van goud en edelgesteenten. Toen volgde een bonte stoet van geestelijken, padvindders, „vaqueros” en gelukzoekers, voortdurend in een verbitterden strijd op leven en dood gewikkeld met de wreede Tonto Apache-Indianen. De Apachen beschouwden zich als heer en meester in dit gebied en tot in het einde der vorige eeuw ondernamen zij hun strooptochten. In deze bergen hielden zij stand tegen de troepen der Unie en eerst in het begin dezer eeuw was dit woeste volkje volkomen onderworpen. In 1906, toen de Apachen in vrede op hun „reservations” San Carlos en Sierra Blanca woonden, begon men met den bouw van den Roosevelt Dam, om water te verzamelen voor de irrigatie der Salt River Vallei. Toen bouwde men ook een grooten weg waar eens de Indiaansche horden langs een smal pad trokken. Het meer bij den Roosevelt Stuwdam vindt men hierboven afgebeeld. De automobieltocht begint in Globe, een moderne mijn-stad, waar zeer veel koper geproduceerd wordt. Dwars door de Apache Mountains en langs bosschen van groote cactus-planten stijgt de weg voortdurend; aan weerszijden ziet men de bergen waarvan de Apachen zich eens als vestingen bedienden. Hoe hoger wij komen, des te grooter wordt het aantal prae-historische ruïnes; van een hoogte van 1300 M. heeft men dan een prachtig uitzicht op het Roosevelt Lake. De weg blijft geruimen tijd in de hoogte, zoodat men het blauwe water steeds beneden zich ziet. In de nabijheid ligt een dorp der Apachen; op bladz. 258 en 259 ziet men vrouwelijke leden van den stam afgebeeld. De weg brengt ons nu in den Salt River Canyon, een kloof van geweldige afmetingen. In de diepte, bij de hydro-electrische centrale, komt waterdamp uit den grond: overal vindt men hier heete bronnen. De Fish Creek Canyon, welke nu volgt (op bladz. 257 afgebeeld) toont ons de vreemde pracht der woestijnnatuur; op de foto ziet men de typische vegetatie. Hoog rijzen de bronskleurige rots wanden op, om dan weer plotseling plaats te maken voor zachtglooiende steenmassa's. Steeds feller worden nu de kleuren der gesteenten; steeds desolater wordt de natuur. De afb. op bladz. 257 beneden toont ons de Painted Cliffs; men kan zich nauwelijks indenken, welk een geheimzinnig spel van licht en kleuren daar moet ontstaan zoodra de zonnestralen op deze gekleurde rotsen vallen. Doch de planten-groei is niet steeds zoo schaarsch vertegenwoordigd; op onze voorplaat ziet men den Palm Canyon. Woestijnplanten komen in grooten getale en verscheidenheid voor. Het eindpunt van de reis is de stad Phoenix, waar het spoorrijtuig wederom bestegen wordt. Doch de reiziger, welke per auto een tocht

langs den Apache Trail heeft gemaakt, zal nog dikwijls terugdenken aan een streek, welke kleurrijke pracht en zeldzame grootsheid van het gebergte in zich verenigt.

F. S. BOSMAN.

Een fermilie visite.

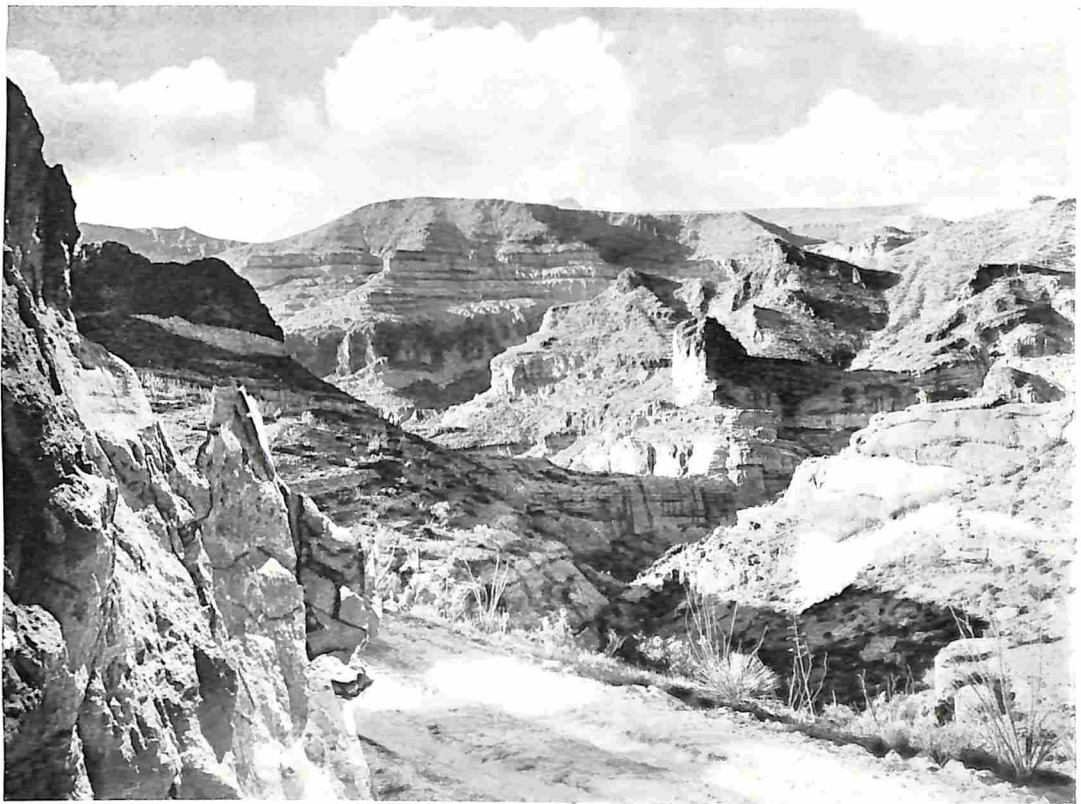
Twas noe alles veur meenaar, — dacht de boerin, toen ze met de handen op de zij in de keuken stond en toe zag of haar dochter Jentien de rijstebrei wel zorgvuldig doorroerde. ☼ 't Was werentig geen kleinigheid, zo'n pot met pap; as der noe moar genogt was, en ze telde op haar vingers, hoeveule der wel zollen kommen; zo'n fermilie visite da' was geen kienderspul; loastlein Moandag was 't veur meenaar ekommen; heel uut Zalk en uut Mastenbroek en uut Geenemuden kwammen ze, dat bint er al zeuvene en Gait van den zeediek en de olde nichte an de trakvoart en 't olde Oltien, o, gunst der bint er wel goed twintig en in 't noamiddag kump de meester met zien vrouw ook nog. Moar doar umme: 't was niks, der was zat. ☼ Margien, de tweede dochter sneed met een groot mes breede plakken van de gerookte ham en op de blank geschuurde tafel lagen stapels krente en witte brood, gerookt vleesch en kaas. „Niet zoo dik, meisjes!” beduidde ze haar tweede dochter, die de ham naar haar meening niet volgens model sneed. ☼ De heele boerenbedoening was aan kant, alsof het Zondag was, in de mooie kamer stonden de stoelen rond de tafel geschaard en voor ieder der gasten gloorde een koeltje in de test van de houten stoof; 't was end November en 't was vinnig koud, ofschoon de groote kolomkachel gloeiend stond; toch hing de geur van vocht en witkalk door de groote ruimte; 't beste koffieservies stong veur de ploatse van de boerin en de koffie in de roodkoperen koffiekkan met kraantje onderaan, vlak boven 't vuurlaadje, stond te pruttelen. — 't Was net Zeundag — meende de boerin, — iedereneen mocht et zien — loat ze moar rondkieken. De baas was nog bie de beesten op de deel, noe doar mochten ze ook kommen, zo'n stal as de boas hef, bint er nie veule. — Mien grut, noe zol ze 't heelegaar vergeten! Ze most de neepies mutse nog opzetten, veul tied had ze niet te over. — Haastig ontsloot ze de bedstee-deuren waarachter de groen saaien gordijnen degelijk gesloten waren; ook die opende ze en keek glorend van trots naar het hoog opgestapelde beddegoed; d'olde nichte zol der neuze der wel insteken; loat ze! 't Was alles olderwetsch en degelijk. Van de beddeplank nam ze de spanendoos en als een kostbaar kleinood haalde ze haar kanten hoofdtooisel te voorschijn, dat ze voorzichtig over 't glad zwarte mutsje trok; stijf strikte ze de dunne bandjes onder de kin om daarna weer 't breed wit damasten lint te vlijen; noe nog de bellen en 't slot uut 't kammenet. Ze was deftig na al deze praeparatieven, de bellen bungelden aan weerskanten van de mutse en vijf snoer dikke bloedkoralen met groot gouden slot omsloten haar nek als een stevigen halsband. De deerns mosten van de mutse niks meer hebben, moar 't slot doar wassen ze nog gek op, zie zelvvers hield et nog bie 't olderwetsche. ☼

DE APACHE TRAIL. FISH CREEK CANYON.

Met innig welbehagen nam ze plaats bij 't raam, achter de potten bloeiende fuchsias en geraniums, keek de keuken rond en zag dat alles goed was; de deerns zollen 't noe varder wel veur menaar kriegen. ☼ Warentig, ze heurde al wat; wie zol der noe 't eerst kommen? Ze gluurde, rekte haar hals om toch goed te zien. — „Hendrik Jan!” stiet ze plotseeling een vervaarlijk krijschgeluid uit. „Hendrik Jan! ik heure wat, ze komt al!” ze zag 't noe duidelijk, want ver kon ze zien over den langen weg van 't eiland. „'t Is 't gerak 1) uut Zalk van breur Marinus en van den anderen kant kump 't gerak van den zeediek van Barendiene met 'er man.” 't Was wel goed geprakkezeerd, zo'n vesite, ie ziet menaar allegaar is weer, as dat nie innesteld was, dan zol een mins alleenig bie menaar kommen as der een dooie in de fermilie was. ☼ De Utrechtsche wagentjes kwamen op beide wegen aanrijden, van Teunissen, van Scholten, van de Leeuw, van van Voorst van Eeverts, alles kwam haast te geliek en in 't noamiddag zol de boas den meester en zijn vrouw nog hoalen;

1) Rijtuig.

DE APACHE TRAIL. DE PAINTED CLIFFS.

die heurt er bie, die holt van een grappien dan ku'w' nog is lachen dan he'w' weer lol. — De vrouwen kwamen het eerst de mooie kamer binnen, statig stijf in de zeundaagsche kleeren; rood gloorden de bolle gezichten uit de mutsen te voorschijn, 't spoormandje aan den arm, dat ze op haar schoot hielden, toen ze op de gereserveerde stoelen plaats namen; met een zekere plechtigheid, heel ernstig, opende dan de eene dan de ander het mandje en nam daaruit het gebruikelijke offer, zonder hetwelk een deftige boerin niet ter visite toog; zonder iets te zeggen werd de gave op tafel gelegd; de gastvrouw deed alsof ze er geen erg in had dat telkens een pak op den rand van de tafel verscheen. 't Eene was zoo keurig vierkant, dat het wel deed denken aan een stevigen deventer, het andere was grooter, breeder, scheen wel een klontjes koek in te houden; builen, eenigszins doorgevet, gaven den indruk van sprits of kampermoppen; heel exquis stond een vierkant doosje met rood lintje alsof er waarentig wel taartjes in konden zijn, vlak voor Miene Meuje. Oltien bekende geheimzinnig an d'olde nichte dat zie 't altied maar hield bie de möppies met voeringe 1), waarvan ze een formidabele buil op tafel zette. De mannen waren onderwijl ook binnen gekomen, zetten zich aan den anderen kant van de tafel en wel gemoed schrookten ze zich, koud als ze nog waren, en vergenoegd plaatsten ze hun groote geschoeide voeten op de stoven, drukten met bei hun handen stevig de pet op 't hoofd en rookten als schoorsteenen. De kamer vulde zich met een eigenaardig aroma van koffie, tabak en schroeiende schoenzolen. ☼ O, er was veel te bespreken terwijl de koffie met koek en tulband gebruikt werd, en de deerns hadden 't mirakel druk met bedienen. De gastvrouw vertelde hoeveule botter ze wel noar de mart brach. Vrouw v. d. Meulen kon de wasch hoast nie dreug kriegen. De kienders van Garregien hadden de rooie hond. De olde Oltien zuchtte om den goeien olden tied, de booien noe, met al der complementen, 't was niks gedoan. ☼ „O, gunst nog is an toe!” riep Barendiene verschrikt, toen vrouw van Leeuwen mededeelde dat Marregien van 't Noorderdiep slim lag an zenuwzinkings koortsen. „Waar bin de kienders?” vroeg Miene meuje, die een buul kamper stèken uut er mande haalde. „Ze komt temet met meister mee, ze bint op skole.” ☼ Aan den mannenkant ging 't luidruchtiger toe; „ze zollen hoast ruzie kriegen, zo'n kèle zetten ze op,” dacht d'olde nichte, 't was allegoar over 't botterfabriek dat kommen zol, slim wat gongen de kerels te keer en smooken dat ze dejen, je zol 't er van weg kriegen. „Da's goed veur de mot,” troostte vrouw van Voorde. Plotseling krieschte vrouw Teunissen die 't zoover gebracht had, te kunnen spreken terwijl ze haar tanden stijf op elkaar geklemd hield: „zo'n kummegien koffie da's moar lebendig lekker!” „Da geleuf ik,” beaamde Miene meuje, om daarna haar wangen op te blazen en zacht aan den adem weer over 't geurige vocht te laten gaan. ☼ „Noe mu'w alleissies is an 't èten”, verkondigde de boerin „noe mu'w is anstalten maken.” De deerns ruimden de koffie koppen, en dadelijk daarna plaatsten ze groote ronde schalen met snijboonen en aard-appels en dikke rookworst en spek aan stukken gesneden, en legden bij iederen gast een vork. 't Zol smaken. De mannen hadden de half afgebrande sigaren reeds in de zulveren tabaksdoozen geborgen en haast hadden ze toegetast, als niet de

1) Theebanket op ouwel.

boerin tusschen beide gekomen was: „Effeke stille wèzen!” Gehoorzaam bogen de vrouwen haar hoofden en vouwden de handen, de mannen namen de petten af en om zich voor een wijle van de wereld terug te trekken, hielden zij die in devoot gebed voor hun gezichten totdat de boer luid het „Amen,” sprak. „Allah, noe toetasten, der is zat,” en 't smaakte uit de gemeenschappelijke schotels; de vorken tikten luid tegen 't steen van de schalen, ieder haastte zich en at zooveel hij kon. ☼ „Kaseweel,” zei Janus, de vette boer uit Zalk, „ik bin zat,” en met een diepen zucht leunde hij achterover. „Herrejennig, nog brie!” riep hij verschrikt toen de deerns „moar as 't mut dan mut met de schalen rijst binnen kwamen, „en hij zette zich weer tot eten. „Ik bin der stief van!” krieschte vrouw Teunissen met stijf op elkander geklemd tanden. „Ik ben zoo dikke, mien kunt ze wel rollen,” lachte Oom Marinus. „En ik kan nie meer!” schreeuwde Teunissen. ☼ De gastvrouw lachte vergenoegd bij al die waardeering; „en noe weer effekes stille wèzen,” sprak ze ernstig toen de schalen leeg waren; weer keken de

DE APACHE TRAIL.
APACHE MANDENMAAKSTER.

mannen in de petten en bogen de vrouwen totdat de boer „Amen” deed hooren. ☼ Barendiene was stokstief as een latte van 't èten en van 't zitten, ze wol de deerns wel is effekes helpen. De olde nichte gong is noar de fucsias kieken en Miene meuje most een nieuw keultien in de stove hebben; de boas was op de deele um 't gerak in te spannen veur meister en zien vrouw en de kiender; allen schoven wat van de tafel en de boeren staken den brand er weer in; 't heele gezelschap had iets voldaans. De boas van Barendiene geeuwde luid, de dag was al zoo vrog begonnen; as de boer der op uut wol, dan was er zooveel te beridderen. Barendiene, die met het beste koffiesarvies binnen kwam, vatte vuur. „Holt oe toch stille, wie had de koffie al kloar toen dat ie nog te ronken lag? Veur 't wief kump et op an in de boerderieë. Hè j' zelvrs niet ezeid, toen dat Jehanna tafgeleid had: een boer is niks alleinig, Kloas mut moar gauw zien as dat ie der eene an den hoak slug, die kost botteren; Jehanna was singelier nog te met niet kold.” „Joa stille moar,” suste de boas van Barendiene, „ik zegge der ook niks van, moar dat zegge ik oe, een boerin zonder boer is heelegaar niks.” „Ik zol mien best redden,” snibde Barendiene. „Verdreid, meissien, wat he' j' en proaties,” zei Berend Oom en hij knipoogde tegen den mannenkant, „ik wète nog zoo best as da'j nie tevreien was a'j'em niet en had, kaseweel, ie hebt 't er wel op anelegd da' j' soamen trouwen most.” ☼ Barendiene's rood ronde gezicht stond haast te barsten van kwaadheid. „Nee, nee, hoal noe geen olde koeien uut de sloote, den dag kommen, da's zèker,” suste olde Oltien. „Heeremientied a' 'k wol,” — ze schudde misprijzend haar hoofd — „dan kost ik heel wat van Berend Oome zeggen.” „En ik hoe gekker,” zei Barendien en trok boos haar arm terug, toen ze langs Berend Oom kwam, die haar en passant een duw gaf. „Zeg is, Geziene,” begon de gastvrouw tegen de nicht van de meister kost zoo kommen, 't leek net of der ruzie was — „left Garregien op 't höffien nog?” Plotseling kwam een van de deerns aanloopen, „daar kump 't gerak weer an, ze riedt zoo et ekken in.” ☼ De groote koffiekkan was opnieuw gevuld,

Historisch rommelkruid.

WAAR ZÓÓ DE LIEFDE VIEL....

Geheelonthouding is een verschijnsel van dezen tijd. Maar, ofschoon Bacchus in vroeger eeuw vrij wat meer toegewijde volgelingen had, er zullen wel niet velen geweest zijn, wien het verging als den bruigom, die op Zondag 7 September 1721 de kerk te Vollenhove in rep en roer bracht. Claas Lucas, met den veelzeggenden bijnaam kloeke, ging dien dag ter kerke met zijn bruid om in het huwelijk te treden. Maar hij had al zooveel aan den god van den wijn geofferd, dat hij het doel van zijn komst volkomen vergat en den dienst geheel en al in de war stuurde. Onder groot spektakel werden hij en zijn bruid, wier liefde wel bijzonder hecht moet zijn geweest, uit de kerk gezet. Of ze nog trouwden, vermeldt de historie niet; wèl staat er geschreven: „Deeze misdaat aan zijn Weledel Geboren Gestrengen Heer Baron A. H. Sloet te Tweenieuwen en Hagesdorp, Landdrost van Vollenhoo bekent gemaakt zijnde, heeft order gestelt om deezen booswigt te vangen. En hij gegrepen zijnde, is kort daarnaar om deeze misdaat, en dat hij een litmaat van onze kerk op een schelmagtige manier en snee in de tronie gegeven hadde, te Vollenhoo gegeezelt, met een blank mes boven zijn hoofd, en voor al zijn leven, op swardere straffe, zoo hij wederom in de Provintie quam, uit deselve gebannen.”

DE TEXELSCHE PINKSTERBRUID.

TOT een van onze vriendelijkste oude gebruiken, dat echter, helaas, ook hoe langer hoe meer verloren gaat, behoort zeker wel het rondtrekken van de Pinksterbruid. Toch is het zeer wel mogelijk, dat men dit jaar op Texel weer de rijkgetooiden bruid, te midden van haar zingende speelnooten zal zien rondgaan. Ook

daar kwam dit gebruik reeds sinds jaren niet meer voor, doch verleden jaar hield omstreeks Pinkster, de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels haar jaarvergadering te Den Burg (Texel) en daar deze vereeniging tevens haar 25-jarig bestaan herdacht, hadden de bewoners van Den Hoorn (Texel) het aardige denkbeeld opgevat om voornoemde vereeniging, die zooals een woordvoerder, zeide, in de kracht harer jaren is, door eene schoone bruid te laten begroeten. Met behulp van ouden van dagen, werd het oude Pinksterlied ingestudeerd, een lied, dat zoover ik weet nog in geen verzameling vermeld wordt. Met vreugde hielpen de oudjes het „bruidje” kleeden, en zoo werd de feestelijke vergadering opgeluisterd door het binnentreden van de Pinksterbruid met hare makkertjes, allen in het wit gekleed en met de fraaie Texelsche kap op, die voor deze gelegenheid weer eens te voorschijn was gehaald. Zingende trokken zij de zaal door, zoodat ieder „de bruid” kon bewonderen. Wat een schatten had zij aan! Korallen kettingen waren haar op borst en rug gespeld, beugeltasschen waren voor en achter aan haar rokband bevestigd, broches en medailles prijkten waar nog een plaatsje overbleef, want ieder had iets afgestaan om de „bruid” te tooien. Parmantig stapte de „bruid” voorop, en onderwijl zongen de haar volgende meisjes:

„Hier komt de Pinksterbruid,
Wie wil haar zien?
Met uwen wil dan komt zij hier,
Met uwen wil zal zij gaan
Maar nu moet zij aan het wiegtouw staan
Het wiegtouw in de eene hand,

De pappot in de andere hand
De vroedvrouw zegt, wat ik je gun
Is 't eerste jaar een flinken zeun
Het tweede jaar een dochttertje fijn,
Totdat er een stuk of twaalf zijn.
Een stuk of twaalf aan den disch
Dan weet je bruid wat huishouden is.
Huishouden dat is werk
En Zondags gaan wij naar de kerk,
Dan komt de fiere Pinksterbruid
Met een paar gloeiende wangen”

om dan plotseling te vervolgen met:
„Jan als jij niet deugen wil
Dan zullen we je gaan verkoopen.
Dan brengen wij je naar den spinnemaker toe
En wij laten je zachtjes loopen”.

Bescheiden is de vroedvrouw niet in haar wensch, maar dit teekent ons de Pinksterbruid als symbool der vruchtbaarheid en groeikracht. De bedreiging, in de laatste vier regels is tot eenen jongen man gericht, wellicht is dit eene aanwijzing, dat Texel ook een Pinksterbruidgom gekend heeft, tenminste, zoo in andere Pinksterbruidlieders al een dergelijk dreigement voorkomt, dan is het 't meisje dat aangesproken wordt, en met verkoop wordt bedreigd als zij niet wil deugen. In ieder geval had Texel vroeger ook zijn „Luilak”. Nu bleek echter, hoe dergelijke gebruiken diep in het volk wortelen, want de mannen betreurden het,

dat de „Luilak” niet eveneens rondging, en menigeen, die toch heusch „de jaren des onderscheids” reeds bereikt had, wenschte, dat hij nog eens als „Luilak” had kunnen optreden. De vrouwen zagen zich in verbeelding zelf weer als „bruid” of speelnoot, of dachten aan den tijd, toen zij de „bruidjes” hielpen kleeden, en de Texelsche jeugd, die de „bruid”

DE PINKSTERBRUID OP TEXEL.

met hoera's begroette, genoot van al het mooi's dat ten toon werd gespreid en kreeg zin, ook zoo'n rondgang te maken. Het laat zich aanzien, dat de Texelaars het oude gebruik thans weer in eere zullen herstellen, zoodat dan nu, na eene onderbreking van meer dan 30 jaar, eene jonge Pinksterbruid weer door de vriendelijke Texelsche dorpjes haar ronde zal doen. Weinigen zullen er aan denken, dat deze rondgang eigenlijk een overblijfsel van een vruchtbaarheidscultus is, en voorzeker zal de „bruid” overal met vreugde ontvangen worden.

SARA VAN ZUIDEN.

Ontvangen boeken.

Van het gemeentebestuur van Laren (N.-H.) ontvingen wij: „Laren, the Saxon village in Holland near Amsterdam”. een tot Engelsch-sprekenden gerichte opwekking om behalve aan Marken en Volendam ook eens aandacht te wijden aan het Gooi en het Gooische Laren.

De N.V. D. IJ. Alta's Uitgevers- en Courantenbedrijf te Amsterdam zond ons den door haar ter gelegenheid van de Internationale Voorjaarsbloementoonstelling uitgegeven gids voor Heemstede en Bennebroek.

Van de „Chemin de fer Paris—Lyon—Méditerranée” ontvingen wij „Naar de Côte d'Azur in den winter”, door Tom Schilperoort.

De uitgever A.E. Kluwer te Deventer zond ons den 2en druk van „Hoe moet ik chauffeeren?” Wenken omtrent besturing en onderhoud van de auto en het verhelpen van storingen, voor den eigenaar-bestuurder, door J. L. Dudok van Heel.

ALS MATROOS.

GROOTVADER.

TANTE OP BEZOEK.

MENEER DE BARON.

ALS KABOUTER.

DE KAMERAAD UIT
MOSKOU.

TOM DE AIREDALE-TERRIER IN ZIJNE VERMOMMINGEN.

☞ Dieren brengen het over het algemeen niet ver in de tooneelspeelkunst; zij toonen zich zooals zij zijn. Een die, door uitzondering is de handelwijze van den vogel, die, door zich als invalide voor te doen den vijand tot gemakkelijkschijnende achtervolging prikkelt, hem zoodoende op verstand lokkende van het aanvankelijk doel: het nest met de begeerde jongen. Ook het bekende verschijnsel der „mimicry” moet in dit verband genoemd worden, het door kleur, vorm en onbewegelijkheid zich aanpassend en enkele toevoegingen, hoofddeksel, kleeding, en slechts in één geval en valschen haard, het type, dat men bedoelde voor te stellen, niet onaardig werd benaderd. ☞ Dat was ook mogelijk omdat het menscheijk gezicht — laat ons het nederig bekennen — niet zoo sterk van een hondensnuit verschilt, als wij in onzen hoogmoed vaak denken.

Foto's F. E. Müller.
JEUGDPORTRRET VAN
DEN KUNSTENAAR.

ALS LANDLOOPER.

ALS PIERROT OP HET
GEMASKERD BAL.

VAN EEN DOODE PLANT EN DOODE GEBRUIKEN.

MEEKRAP.

MEN zegt, dat die plant *niet* dood is; maar dat ze in verwilderden staat in Zeeland hier en daar nog in heggen groeit. 't Kan zijn; doch ofschoon ik haast mijn leven lang in deze provincie heb gewoond en rondgewandeld, heb ik die *rara avis* nergens in genoemden toestand aangetroffen. Vroeger, ja, toen waren de velden met meekrap — dat is de bedoelde plant — weinig minder menigvuldig dan die met Zeeuwsche tarwe. Vroeger, ja, toen werden met de teelt en de bewerking van meekrap hier schatten verdiend. Maar nu is ze als cultuurplant secuur dood, morsdood. Tenuwernood weet men nog, dat ze verbouwd werd om de lange wortelstokken, waaruit een prachtig roode verfstof werd

bereid. Dat was in den tijd, toen de kleinzoon van een Fransch soldaat er trotsch op was, de roode pantalon te dragen, waarin de beenen van zijn grootpapa hadden gestoken. Want de roode kleurstof der meekrap, het alizarine, was even duurzaam als die voormalige pantalonstof. Geen zonlicht, geen etsende, bijtende stoffen, geen zeepen konden haar onvergankelijkheid in gevaar brengen. Zelfs werd elk kleedingstuk, dat met „kraprood” geveerd was, mooier, zoo vaak het in de wasch was geweest. Het scheen wel, dat dit rood den naam van zijn moeder eer wilde aandoen. Immers, het woord „krap” hangt samen met het oud-Duitsche „krapfo”, dat „haak” beteekent; en als met ontelbare haken hing die kleurstof aan het geveerde kleedingstuk. Dit was

echter natuurlijk niet de oorzaak van den naam. Die ligt daarin, dat de vierkante stengel en de bladeren der meekrap ruwbehaard zijn, waardoor de plant als met zooveel haakjes licht blijft hangen en kleven. De teelt dezer plant gaat terug tot in de grijze oudheid. Zoo bezaten de Romeinen bij Rome en bij Ravenna groote meekrapvelden. In Duitschland verbouwde men de plant reeds ten tijde van Karel de Grootte. Het kraprood stond bij de Romeinen in nog hooger aanzien dan de kleurstof, die zij van de purperslak verkregen. ☼ Het alizarine uit meekrap is dermate onverwoestbaar, dat het onverteerd een dierenmaag passeert en zich daarna onveranderd afscheidt in de melk, het zweet en de beenderen. Om die laatste reden gold het vroeger als een geneesmiddel tegen beenderziekten. Later is het wel gebruikt, om de groeiwetten van beenderen te leeren kennen, waarbij men dieren bij tusschenpoozen met de kleurstof voederde. ☼ Nadat in 1868 ontdekt was, dat alizarine veel goedkoper, zij het dan ook in een veel mindere kwaliteit, verkregen kon worden uit een bestanddeel van steenkoolenteer, heeft men de cultuur van meekrap geheel gestaakt. Er was ook heel wat aan vast, eer de gansche procedure van het planten der meekrap af tot het in gebruik

nemen harer kleurstof was afgelopen. De vermeerdering der plant geschiedde door scheuring; d.w.z. een moederplant werd in een aantal stukken gescheurd, gestoken of gesneden, natuurlijk zóó, dat elk stuk voorzien bleef van minstens één wortelstok. Deze stukken, die men „kiemmen” noemde, werden in lange rijen geplant. In den loop van haar groeitijd werden de planten aan beide zijden aangeaard, waardoor lange en hooge aardruggen werden gevormd. Dit anaarden had ten doel, meer en langere wortelstokken te krijgen en deze van het licht af te sluiten, waardoor ze hun schoone, roode kleur kregen, wel wat gelijkend op die van bieten of krotten. ☼ Was de groeiperiode ten einde, waarmee enkele jaren waren gemoeid, dan trokken in den herfst troepen arbeiders naar het land, om „mee te delven.” Ze waren daartoe gewapend met een bijzonder soort spade. Het mes daarvan was veel smaller, maar ook veel langer dan bij een gewone spade. De korte steel zat bijna geheel in den spadehals, die er met stevige nagels omheen geklonken zat. Met dit uiterst sterke werktuig werden de diepgaande wortelstokken uitgegraven. Hoe minder men van dit kostbare goedje in den grond liet zitten, hoe liever het den boer natuurlijk was. Met dat al was dit uitgraven een zwaar en tijdroovend werk. Kwam er nu een voorbijganger langs, wien het aan voldoende zakenkennis op dit gebied ontbrak, dan meende hij allicht, dat de langzame voortgang van het werk aan traagheid der arbeiders was te wijten. Vooral knapen — men weet: cet âge est sans pitié! — hadden wel den loffelijken (?) durf, den gravers spottend toe te roepen: „Krotespitter, lange spa, laat je-n-anden wat dichter ga!” Deze belediging zou echter niet ongewroken blijven. Onmiddellijk na het hooren van den sarrenden roep liet de „krotespitter” zijn werk in den steek en, meestal door een of meer van zijn makkers gevolgd, begon hij een jacht op den belediger. Werd deze gegrepen, dan werd hij goedschiks of kwaadschiks meegenomen naar het meekrapveld. En terwijl hij door een of meer der arbeiders werd vastgehouden, groeven anderen een kuil, waarin de boosdoener tot aan de heupen werd neergelaten, waarna de kuil gevuld en de aarde rondom den gevangene vastgetrapt werd. Zóó bleef de snoodaard half in, half boven den grond, tot hij een losgeld betaald of op eerewoord beloofd had. Dat geld werd nu omgezet in „een kieper”

brandewijn of „klare”, van den naasten herbergier betrokken. De gerooide wortelstokken, van hun bladerkroon ontdaan, werden nu vervoerd naar „meestoven”, groote gebouwen, waarvan er in Zeeland een groot aantal werd aangetroffen. Nadat de meekrap door wassing van de aanhangende aarde was bevrijd, kwam ze in een meestoof op droogzolders of eesten, uit latwerk vervaardigd. Zoodra ze door en door droog was, moest ze tot poeder gestampt worden. ☼ Dat was een eigenaardig werk, waaraan prettige herinneringen uit mijn jeugd verbonden zijn. In een langen, wijden bak stonden een aantal stampers, van onderen met zware houten of ijzeren klossen voorzien. Naast de „stampkamer” zag men in een groote ruimte een soort van molen. Aan een zware, verticaal staande as, van onderen in den grond, van boven in een balk geplaatst, zat juist onder dien balk een reusachtig kamrad. Van dit rad gingen eenige dunnere balken of ribben schuin naar beneden tot in de verticale as, zoodat de ribben samen een kegel vormden met de spits omlaag. Dan was er eindelijk nog een tamelijk zware, horizontale balk, in de hoofdas en aan een der schuinstaande ribben stevig bevestigd. Aan laatstgenoemde balk werden twee (soms één) paarden gespan-

nen. Er boven was een bank voor den „koetsier.” De beweging, die de rondlopende paarden aan het groote kamrad mededeelden, werd door eenige getande raderen overgebracht op de stampers. De bak in de stampkamer werd nu gedeeltelijk met droge meekrap gevuld en het rondrijden, mitsgaders het stampen, nam een aanvang. Het roode meekrappoeder stooft dan geweldig in het rond, niet alleen in de stampkamer; maar — omdat die niet van een zoldering voorzien was — tot boven de wanden uit en daar overheen. Ook in de „molenruimte” daalde dit poeder rijkelijk neer. En nu was het voor ons, jongens, een buitengewone pret, om bij den „koetsier” op zijn bankje mee te rijden als in een draaimolen, wat ons om beurten goedgunstig werd toegestaan. Het rijden werd voortgezet, tot al de meekrap in den bak behoorlijk tot poeder gestampt was. De kleeren van den „koetsier” en zijn „passagier” zagen dan bijna even rood uit als de pantalons der Fransche soldaten. Prachtig, ja! Maar voor onze mama's

minder aangenaam; want het kostte verbazend veel moeite, om dat „ellendige meestof” weer van en uit onze kleeren te krijgen.

☼ Dat wij, Zeeuwen, brave menschen zijn, nu, dat is alom bekend. Maar... ook hier maakte de braafheid soms wel een slippertje. Het roode meekrappoeder werd in de meestoven in groote vaten verpakt en aldus naar ververijen gezonden. Een deel van dat prachtpoeder werd vóór de verpakking echter gebracht naar een afzonderlijke, geheime afdeling van de stoof, naar de „muierij.” Daar werd „gemuierd,” wat in goed rond, goed Zeeuwsch zeggen wil: geknoeid. Daar werden „gemalen dakpannen” onder de meekrap gemengd. Een kuiper, die zijn leven lang „meevaten” had vervaardigd, vertelde me, toen de gansche cultuur toch te gronde was gegaan, dat er aparte vaten voor de „muiering” bestonden, door de kuipers van een geheim merk voorzien. Ja, ja, ook in Zeeland bleek destijds, dat „s duivels zak nooit vol genoeg is.” En tegenwoordig? Kom!

C. VAN WEELE.

Foto C. Steenbergh.

DE VOORJAARSBLOEMENTENTONSTELLING
TE HEEMSTEDEN.

TULPENWEELE IN DEN OUD-HOLLANDSCHEN TUIN.

Foto C. Steenbergh.

DE VOORJAARSBLOEMENTENTOONSTELLING TE HEEMSTEDE.

BLOEMENPRACHT TUSSEN DE BOOMEN, EEN DER TOOVERACHTIGSTE PLEKJES DER VOLLEGRONDSTENTOONSTELLING

DE VOORJAARSBLOEMENTEN-
TOONSTELLING TE HEEMSTEDE.

KIJKJE OP HET TERREIN.

ACHTER het hoofdgebouw is het nu ook bijzonder mooi. Vooral de rechtsche inzending van vroege tulpen trekt de aandacht. Murillo, Theeroos, Peack Blossam enz., bekende namen en... mooie bloemen. Heel bijzonder en tevens heel mooi is een combinatie van vergeet-mij-nietjes en tulpen. Een bed donker oranje tulpen met als ondergrond vriendelijke blauwe vergeet-mij-nietjes. Werkelijk een verrassend gezicht. De Narcissen gaan het begeven, de hevige slagregens verhaasten hun leven. De Poëticus-variëteiten (wat zijn er vele) zijn nog het best. Mooi zijn ook de rotstuinen en de fruituintjes. De fijne roze bloemknoppen van de appelboomen worden al zichtbaar. De pereboomen staan al in vollen bloei. Iets apart is wel de Kievitsbloem, zij ontleent haar naam aan den vorm en kleur der bloemen welke aan Kievitseieren doen denken. De kleuren zijn verschillend, o.m. bruinroze en witte Magnolia „op looverlooze rijs,” brengt ons van Edens „Lioba” in gedachten. De altijd eeuwig groen blijvende Berberis (zoo leerden wij op school) pronkt nu met gele bloemen. Nijvere bijtjes zoemen rond, zij vinden hier een overvloed van honing. Ook de hommels ontbreken niet. Lieve kleine vogeltjes hebben het o zoo druk. IJverig vliegen zij heen en weer, uitjubelend hun levensvreugde. Mooi zijn ook de vlindertjes. In de verte roept de koekoek. Heerlijk is het nu in den toovetuin. Een bezoek overwaard.....

⊗ Als dit nummer verschijnt, is het Heemsteedsche bloemenfestijn ten einde. Toch zullen wij U in het volgend nummer nog iets vertellen, tot slot, van wat in het hoofdgebouw tijdens de laatste tentoonstelling te bewonderen viel.

I. JOH. W. DE VRIES.

OP LEVEN EN DOOD.

4) Naar het Engelsch door CHRS. G. D. ROBERTS.

HIJ had zijn pijp verloren bij de ramp, maar hij had nog brieven in zijn zak en zijn bedoeling was daarmee — na ze gedroogd te hebben — eenige sigaretten te rollen. Dit gaf hem wat te doen en hielp hem door den vervelenden achtermiddag heen.

Maar ten slotte bemerkte hij dat geen der lucifers ook maar het kleinste vonkje vuur gaf. Toornig wierp hij de rest in zee. ⊗ De nacht viel plotseling in, zooals steeds op dezen breedtegraad en in het maanlicht leken de lange golven zoo glad als glas. Den heelen nacht bleef de walvisch heen en weer zwemmen tusschen de rotsen, tot de onveranderlijke eentonigheid harer beweging den gevangene begon te hypnotiseeren en hij zich om moest draaien met zijn gezicht naar de rots om aan dien invloed te ontkomen. Hij was doodsbang dat hij van vermoeidheid in slaap zou vallen en uit zijn nis zou tuimelen. Zijn beenen konden hem ternauwernood meer dragen en er was geen plaats genoeg in de nis om te gaan zitten of zelfs in een gemakkelijke houding neer te hurken. Ten slotte besloot hij in wanhoop het er op te wagen en zijn beenen over den rand heen te laten hangen, waar zijn vijandin ze kon bereiken als ze nog eens een van haar roekeloze sprongen in de lucht wilde wagen. Zoodra hij zich in die houding neerzette, zwom de walvisch naderbij en keek naar hem met onuitsprekelijke kwaadaardigheid. Maar ze probeerde niet weer met een vaart de rots op te komen. Gardner begreep zeer goed dat ze geen lust had nogmaals zulk een botsing met het gesteente te wagen. ⊗ Ten langen leste kwam er een einde aan den schijnbaar eindelozen nacht. De maan was reeds langen tijd achter de rots verdwenen toen het fluweelen purper van den nachtlichter en killer begon te worden en de sterren verbleekten en uitdoofden. Toen verscheen de oneindige pracht van een onbewolkten, tropischen dageraad boven de zee, en de glinsterende watervlakte scheen over te hellen om de zon tegemoet te gaan. Gardner verzamelde zijn laatste krachten om de vuurproef te doorstaan waaraan hij wist, dat hij spoedig zou zijn blootgesteld. ⊗ Om er zich beter tegen te wapenen, trok hij zijn jas uit en liet — met behulp van eenige eindjes touw, die hij in zijn zakken vond — deze naar beneden zakken tot ze geheel doortrokken was van zee-water. De orca schoot dadelijk vooruit om te zien wat hij deed, maar het lukte hem de jas op te trekken voor zij ze te pakken kon krijgen. Hij zag in dat dit idee niet veel minder dan een inspiratie was, want door zijn hoofd en schouders flink nat te houden, zou hij bijna iedere hitte kunnen doorstaan en hopen, dat hij door genoeg vocht te absorbeeren tevens de ergste kwellingen van den dorst kon ontkomen. ⊗ Ten slotte scheen het noodlot medelijden met hem te krijgen en een einde te willen maken aan zijn mar-

teling. Ongeveer tegen negen uur 's morgens, klonk van achter het eiland een scherp, stootend *chug-chug-chug* door de kille lucht, en Gardner ooren klonk als hemelsche muziek. In een oogwenk had hij zijn hemd uitgetrokken en hield het in zijn trillende handen. Even later verscheen een groote, veertigvoet lange motorboot aan den horizon. Ze was zoowat op honderdvijftig el afstand en maakte een geweldig kabaal. Maar door zoo hard mogelijk te schreeuwen en met zijn hemd in de lucht te zwaaien, lukte het Gardner haar aandacht te trekken. De boot voer in de richting van de rots; maar al spoedig werd de motor stopgezet en de boot langs zij geleegd. De stuurman had Gardner's cipier gezien. ☼ Er waren drie mensen in de boot. Een hunner riep den gevangene toe. „Wat is er aan de hand?” vroeg hij kortaf. „Gisteren heb ik het jong van dat beroerde dier doodgeschoten,” antwoordde Gardner, „en ze heeft mijn boot vernield en mij de rots opgejaagd.” ☼ Er volgde een oogenblik van stilte. Toen antwoordde de kapitein: „Wie zich graag in de penarie wil helpen, kan dat dadelijk gedaan krijgen door ruzie te zoeken met een orca.” „Ik heb ook al eens gedacht, dat ik een domheid heb begaan,” zei Gardner koeltjes. „Maar dit gebeurde gisteren ochtend en ik ben zoowat aan het eind van mijn krachten; kom me hier vandaan halen.” ☼ Er volgde een korte beraadslaging op de rots. Inmiddels zette de orca haar patrouilleeren langs de boot. Invoord alsof zoiets als een motorboot van veertig voet lengte niet waard was dat zij er nota van nam.

„U zult 't nog een tijdje uit moeten houden”, riep de kapitein, „zoolang wij noodig hebben om naar de haven terug te varen en een walvischkanon te halen. We hebben wel een zwaar geweer hier, maar het is niet veilig haar daarmee aan te vallen, want als we haar niet bij het eerste schot doodden, zou ze in tien seconden wrakhout maken van mijn boot. Maar we

zullen binnen een uur terug zijn; u hoeft u dus heelemaal niet ongerust te maken.” „Dank u!” zei Gardner; en een wijde bocht beschrijvend, verdween de boot achter het eiland. ☼ Het boecht beschrijvend, verdween de boot achter het eiland. ☼ Het den tijd dankbaar te zijn voorz de koele, druipende jas, vóór hij weer het *chug-chug-chug* van de motorboot achter zijn gevangenis hoorde. Dezen keer voer ze direct op de orca af. Gardner zag dat er een vreemdsoortig kanon op den boeg stond — een soort zwaar kaliber geweer op een draaipoot. Nu nam de orca er notitie van, dat de boot recht op haar afkwam. Ze uitdagede haar, in tweestrijd of zij al of niet tot een aanval zou overgaan. ☼ De boot liet haar schroeven achteruit werken, tot ze geheel stil lag, terwijl de kapitein het wapen in haar boeg richtte. Daarop klonk een geweldige knal. Het monster sprong met het bovenlijf uit het water en viel weer neer met een ontzettenden slag. Een oogenblik zwom zij als dol in het rond, wierp zich toen met alle kracht tegen de rots, bleef hevig trillend enkele seconden liggen en zonk daarop langzaam tusschen de omringende klippen zoowat twee vadem naar beneden. „Is er genoeg diepgang tot vlak voor uw rots?” vroeg de kapitein, terwijl de boot langzaam naderde. „Plenty”, zei Gardner, terwijl hij met verstijfde ledematen uit zijn nis klonk en zich gereed hield om aan boord te kruipen.

II. DE ISMAËL DER WILDERNIS.

Als een echte Ismaël waren zijn tanden en klauwen gekeerd tegen iederen anderen bewoner der wildernis, groot

of klein. En iedere andere bewoner der wildernis was hem vijandig — de kleinen en zwakken met een nooit rustenden angst, en de sterken met een haat, die niet geheel vrij was van vrees. Zelfs de beer, die veel grooter vijanden met onverschillige minachting voorbij ging, verwaardigde zich hem met waakzame vijandelijkheid te bespieden. Alleen de reusachtige eland nam niet de minste notitie van haar en stapte door het woud zonder enige aandacht aan zijn bestaan te schenken. ☼ En toch was dit schepsel, dat zoo veel angst en haat om zich heen wist te verspreiden, die Ismaël van het struikgewas, niet grooter dan een lynx of een vos. Bij de woudloopers en vallen-zetters was hij onder verschillende namen bekend. De meest gebruikelijke was die van „visch-marmer” 1) ofschoon het niet recht duidelijk is waarom hij zoo genoemd werd, daar zijn bekwaamheden als visscher bij lange na niet te vergelijken waren met die van den waschbeer, om nog heelemaal niet te spreken van zulke volleerde visschers als de otters zijn. Ook werd hij wel „zwarte kat” genoemd, ofschoon hij noch zwart, noch een kat was. Wanneer men er even over denkt, lijkt het niet zoo vreemd, dat hij verkeerd genoemd werd, als men op het eerste gezicht zou denken. Hij was niet een van die dieren, die men langen tijd en op zijn gemak kan bestudeeren; en wat de menschen zoo nu en dan van hem bestudeeren, kon later best blijken onjuist te zijn. ☼ Als lid van het groote en gevreesde *Mustela* geslacht, had deze Ismaël van de duisternis der scheerling-

struiken al de vlugheid en den woestheid van zijn kleine familielid den wezel, met veel van de meedoo- genlooze sluwheid en de verbazingwekkende spierkracht van zijn grooteren bloedverwant den gehaten veelvraat of „Indi- aanschen duivel.” Schoon weinig meer dan drie voet lang van zijn scherpen, wreedden snoet tot de punt van zijn mooien pluimstaart, was hij door zijn onge-

Foto v. d. Laarse.

VOORJAARSTORM.

looflijke vlugheid en de woestheid waarmee hij vocht, den grootsten vos de baas en kon hij iederen hond verslaan, die niet minstens tweemaal zoo groot was als hijzelf. De weinige vijanden die hem in kracht overtroffen, kon hij meestal door sluwheid overwinnen. ☼ Ismaël woonde in een donker, verward scheerling-bosch, waar de sombere, groenblijvende planten winter en zomer de zon buitensloten en waar omgevallen en rottende boomstammen den grond tot een labyrint van slingerende paden en onverwachte schuilhoeken maakten. Dat was zijn geliefde verblijfplaats, want hij kon klimmen als een eekhoorn en het was hem totaal onverschillig of hij zijn weg moest volgen op den grond of langs de zwaaiende takken der boommen. Zijn al te grondige wijze der in het scheerling-bosch niet zoo heel veel wild meer te vinden was en dat hij dus verder uit de buurt zijn buit moest zoeken. Geluidloos loopend als een wezel en onvermoeibaar als een wolf, legde hij geweldige afstanden af tusschen zonsonder- en opgang. Daar hij geen grenzen eerbiedigde, stroopte hij op ieder terrein, daardoor alle andere boschrovers tartend om zich in kracht of sluwheid met hem te meten. En den dag bracht hij slapend door tusschen de sombere groene schaduwen der scheerlingstruiken, opgerold als een tam katje, in het binnenste van een hollen boom.

(Wordt vervolgd).

1) Eng. „fischer” (of „pekan”) (*mustela pennanti*) een soort marmer ongeveer 4 voet lang incl. de staart; hond-achtige kop, kleur: bruin met witte vlakken op borst en buik. (N. v. d. V.)